

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/16-
Podgorica, 22. april 2016. godine

INFORMACIJA
SA SASTANAKA PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
DR HALILA DUKOVIĆA SA EKSPERTKINJOM EVROPSKE KOMISIJE ZA OBLAST
TEMELJNIH PRAVA IVANOM ROANJOM,
održanih 20. i 21. aprila 2016. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je održao dva sastanka sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast temeljnih prava Ivanom Roanjom koja je u okviru ekspertske misije Evropske komisije boravila u Crnoj Gori od 18. do 21. aprila 2016. godine.

Prvi sastanak je održan 20. aprila 2016. godine u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, a drugi 21. aprila 2016. godine u Skupštini Crne Gore.

Tema prvog sastanka bila je uloga Odbora za ljudska prava i slobode u razmatranju izvještaja o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Tema drugog sastanka bila je saradnja Odbora za ljudska prava i slobode sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.

Takođe, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković prisustvovao je završnom sastanku povodom posjete ekspertske misije Evropske komisije za oblast temeljnih prava, održanom 21. aprila 2016. godine u hotelu „Premijer“ u Podgorici.

*****

Prvi sastanak na temu:
ULOGA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
U RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU I NAČINU RASPODJELE SREDSTAVA
FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast temeljnih prava Ivanom Roanjom održan je 20. aprila 2016. godine u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

Sastanku su prisustvovali: Barbara Rotovnik, Mladenka Tešić, Mirko Đuković iz Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Tatjana Anđelić, predstavnicu Ministarstva za ljudska i manjinska prava i kontakt osoba za ekspertsku misiju i Slava Burić, sekretar Odbora sa Sonjom Jokić, saradnicom u Odboru.

Tema sastanka bila je uloga Odbora za ljudska prava i slobode u razmatranju izvještaja o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Ekspertkinja Ivana Roanja je podsjetila da je prethodno održala sastanak sa direktorom Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Saopštila je da sa predsjednikom Odbora želi da razgovara o izvještajima Fonda s obzirom da Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležni odbor, razmatra te izvještaje. Zamolila je predsjednika Odbora da na osnovu podataka sadržanih u izvještajima saopšti stav o kapacitetima i radu Fonda.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava godišnje podnosi izvještaj Skupštini Crne Gore, a taj izvještaj prije plenuma razmatra Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležni odbor. Odbor sačinjava izvještaj o razmatranju godišnjih izvještaja o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda i, shodno Poslovniku Skupštine, isti upućuje Skupštini Crne Gore. U godišnjim izvještajima Fonda je predstavljen način raspodjele sredstava koja se dva puta godišnje vrši na

osnovu konkursa, a takođe i način utroška sredstava opredijeljenih za funkcionisanje Fonda. U posljednjem godišnjem izvještaju su prikazani svi projekti koji su finansirani i iznos sredstava opredijeljenih za njihovo finansiranje. Sredstva koja se opredjeljuju za Fond iznose 0,15% ukupnih budžetskih sredstava umanjenih za budžet državnih fondova i kapitalni budžet. Podsjetio je da je na Odboru nedavno razmotren i jednoglasno podržan Izvještaj o radu Fonda za 2014. godinu i da se uskoro očekuje Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za 2015. godinu.

Na pitanje ekspertkinje Ivane Roanje da li se na osnovu Izvještaja može dobiti informacija o kvalitetu rada Fonda, predsjednik Odbora dr Halil Duković je odgovorio da se može dobiti ta informacija. Na samom početku funkcionisanja Fonda Odbor je konstatovao određene nedostatke. Međutim, vremenom je Fond ojačao, pa su stvoreni i bolji kapaciteti. Funkcionisanje Fonda jednim dijelom zavisi i od zakonodavstva. Bilo je problema, ali ne u funkcionisanju Fonda, već u praćenju korišćenja sredstava dodijeljenih za projekte. Skupština Crne Gore je nekoliko puta pokušavala da riješi taj problem, a Odbor za ljudska prava i slobode je nakon Konsultativnog saslušanja formirao Radnu grupu koja se bavila utvrđivanjem rješenja za uočene probleme, a Izvještaj o radu Radne grupe upućen je Kolegijumu predsjednika Skupštine i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava. Prošle godine u Skupštini je bio Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i sloboda, ali nije dobio potrebnu većinu u prvom i drugom krugu glasanja, jer je za zakone koji se tiču stečenih manjinskih prava potrebna dvotrećinska većina u prvom, a prosta većina u drugom krugu glasanja. Uskoro se očekuje novi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

Na pitanje ekspertkinje Roanje koji su novi elementi tog Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama koji bi mogli doprinijeti poboljšanju funkcionisanja Fonda, predsjednik Odbora Duković je odgovorio da bi njime trebalo da bude kvalitetnije uređena raspodjela sredstava. Saopštio je da je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava lijepa ideja koja bi trebalo da pomogne manjinskim narodima u Crnoj Gori da dostignu stepen razvoja koji ima većinski narod. Zakonom je definisano da su manjinski savjeti jedna vrsta manjinskih vlada i trebalo bi da vode politiku manjinskih naroda, što u praksi još uvijek ne funkcioniše na taj način. Predsjednik je dodao da je postojao veliki problem u finansiranju manjinskih nacionalnih savjeta, jer su dio sredstava dobijali od Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a dio iz Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Predloženim izmjenama Zakona predloženo je da se u potpunosti finansiraju iz Budžeta, čime bi se stanje značajno poboljšalo, jer su u prethodnom periodu nacionalni savjeti preuzimali najveći dio sredstava Fonda.

*****

Drugi sastanak na temu: SARADNJA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SA MINISTARSTVOM ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Drugi sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast temeljnih prava Ivanom Roanjom održan je 21. aprila 2016. godine u Skupštini Crne Gore.

Sastanku su prisustvovali: Barbara Rotovnik, Mladenka Tešić, Mirko Đuković iz Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Tatjana Anđelić, predstavnica Ministarstva za ljudska i manjinska prava i kontakt osoba za ekspertsku misiju i Slava Burić, sekretar Odbora za ljudska prava i slobode sa Sonjom Jokić, saradnicom u Odboru.

Tema sastanka bila je saradnja Odbora za ljudska prava i slobode sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.

Ekspertkinja Evropske komisije za oblast temeljnih prava Ivana Roanja je upoznala Predsjednika Odbora sa ciljem posjete Crnoj Gori navodeći da je fokus njene misije procjena kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava da vrši svoje funkcije. S obzirom da Odbor za ljudska prava i slobode ima brojne kontakte sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, zamolila je predsjednika Odbora da je upozna sa

njegovom ocjenom o tome kako Ministarstvo sprovodi svoje zadatke, prvenstveno u oblasti zakonodavstva, ali i u drugim sferama.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da Odbor za ljudska prava i slobode ima izuzetno dobre odnose sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava. Naveo je da Skupština Crne Gore, odnosno Odbor za ljudska prava i slobode, kao nadležni odbor, jednom godišnje od Vlade Crne Gore dobija i razmatra Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica koji priprema Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Takođe, obaveza je Ministarstva da na zahtjev Odbora, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine, dostavi izvještaje i informacije koji se tiču određenih konkretnih oblasti i pitanja koja su predmet interesovanja članova Odbora. Predsjednik je upoznao da je članove Odbora posebno interesovala zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u državnim organima, organima državne uprave, lokalne samouprave, sudovima i Državnom tužilaštvu, pa je Ministarstvo redovno, na zahtjev Odbora, dostavljalo takve izvještaje, a Odbor ih razmatrao i donosio zaključke koje je upućivao Kolegijumu predsjednika Skupštine i nadležnim institucijama na dalji postupak.

Podsjetio je da je Skupština Crne Gore prilikom donošenja Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, na predlog Odbora za ljudska prava i slobode, u junu 2015. godine donijela Zaključak kojim je od Vlade Crne Gore zahtijevala da uradi analizu propisa u različitim oblastima i njihovu usklađenost sa Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom i Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom. Po informacijama iz Ministarstva za ljudska i manjinska prava, analiza propisa je urađena i poslata na mišljenje instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a Planom Odbora za ljudska prava i slobode za III kvartal 2016. godine utvrđena je aktivnost koja se odnosi na praćenje realizacije ovog Zaključka Skupštine Crne Gore.

Predsjednik Odbora je ocijenio da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sada ima dobre uslove za rad. Upoznao je ekspertkinju sa postupkom pripreme zakona navodeći da se najprije formira radna grupa zadužena za pripremu nacrt zakona u kojoj su, na poziv Ministarstva, predstavnici Odbora za ljudska prava i slobode, institucije Zaštitnika, nevladinog sektora, eksperti za konkretnu oblast i predstavnici međunarodnih organizacija. Nakon što radna grupa pripremi nacrt zakona, isti se šalje Sekretarijatu za zakonodavstvo radi njegove dodatne analize u pogledu usaglašenosti sa Ustavom Crne Gore i drugim zakonima. Slijedi javna rasprava ili se nacrt odmah šalje Vladi Crne Gore koja utvrđuje predlog zakona i dostavlja ga Skupštini na dalji postupak. Predsjednik je saopštio da je javna rasprava za predloge zakona kojima se uređuju ljudska prava i slobode obavezna. Uz predlog zakona Vlada Skupštini dostavlja i tabelu usklađenosti predloga zakona sa pravom Evropske unije. Ocijenio je da su predlozi zakona koje Vlada dostavlja Skupštini dobri, ali se ponekad dešava da se u samoj Skupštini amandmanskim djelovanjem poslanika njegov kvalitet pogorša.

Na pitanje ekspertkinje Ivane Roanje da li je kao Predsjednik Odbora bio član neke radne grupe za izradu nacrt zakona, Predsjednik Odbora je odgovorio da je bio član Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola. Ocijenio je da je Predlog zakona bio kvalitetan, ali je povučen iz skupštinske procedure, jer klubovi poslanika nijesu bili saglasni sa odredbom po kojoj su se o nacionalnim simbolima morali izjašnjavati manjinski savjeti.

Na pitanje da li je kapacitet Ministarstva pod kojim podrazumijeva znanja, vještine, kompetencije zaposlenih da kvalitetno izvršavaju zadatke poboljšani i da li ima mogućnosti za dalje poboljšanje i u kojim oblastima, predsjednik Odbora dr Halil Duković je odgovorio da je Odbor za ljudska prava i slobode sve izvještaje i informacije koje je zahtijevao od Ministarstva, blagovremeno i dobio. Dodao je da prostora za dalje poboljšanje sigurno ima, posebno u radu sa vulnerabilnim grupama i pored činjenice što je u proteklom periodu ostvareno značajno poboljšanje stanja u odnosu prema Romima i pripadnicima LGBT populacije. Predsjednik je saopštio da Odbor njihov rad cijeni na osnovu godišnjeg izvještaja i dodatnih izvještaja i informacija koje zahtijeva po članu 68 Poslovnika. Podsjetio je da je Odbor razmatrao i strategije koje je pripremalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, među kojima su Strategija za unapređenje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori i Strategija unapređenja kvaliteta života LGBT osoba.

Navodeći da se već 18 godina bavi ljudskim pravima, ekspertkinja Roanja je ukazala da postoje određeni standardi u oblasti ljudskih prava i sloboda o kojima se ne može raspravljati. To su principi koji

ne mogu biti stvar kompromisa, a postoje i teme koje mogu biti veoma osjetljive za različite sagovornike. Istakla je da je naročito važna kompetentnost zaposlenih u Ministarstvu da vide dublje od onoga što je na površini, jer su u ljudskim pravima mnoge stvari isprepletene, a takođe su povezane i sa pitanjima koja u principu nijesu ljudska prava.

Podsjetila je da je prošle godine, nakon njene prve posjete Crnoj Gori izrazila određenu zabrinutost u pogledu ovakvog razumijevanja ljudskih prava od strane dijela zaposlenih u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i željela je da čuje mišljenje predsjednika Odbora o ovom aspektu.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da svaki čovjek u sebi ima određeni senzibilitet prema ljudskim pravima, a od pojedinca zavisi koliko će taj senzibilitet razviti, jer se o ljudskim pravima uči cijelog života. Saopštio je da je njemu kao ljekaru po vokaciji mnogo lakše da shvati šta su ljudska prava, nego nekim drugim pojedincima. Smatra da je mentalitet našeg naroda veoma teško definisati, jer smo živjeli u različitim sistemima i državama. Događaji koji su se dešavali na ovim prostorima bili su nas udaljili od ljudskih prava, tako da na njihovoj afirmaciji, promociji i zaštiti intenzivno radimo poslednjih deset godina.

Mišljenja je da svi zaposleni u Ministarstvu nemaju isti senzibilitet prema ljudskim pravima, ali ga raduje što se stvari poboljšavaju posebno kod mladih ljudi koji brzo uče, a određeni problemi postoje kod starijeg kadra koji je naučio da radi u drugačijem sistemu i teško se prilagođava promjenama.

Predjednik Odbora je upoznao ekspertkinju da je Odbor u brojnim gradovima širom Crne Gore organizovao javne tribine na različite teme kako bi upoznao građane sa ljudskim pravima. Na tim javnim tribinama, po pozivu Odbora učestvovali su i predstavnici institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, nadležnih ministarstava, međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija koje se bave ljudskim pravima i slobodama. Time se u značajnoj mjeri doprinijelo povećanju svijesti građana o njihovim pravima i načinu na koji mogu da ih zaštite.

Predsjednik je upoznao sa promjenom svijesti građana u pogledu odnosa prema pripadnicima LGBT populacije naglašavajući da se stanje značajno popravilo, jer je na prvoj povorci ponosa održanoj u Budvi na kojoj je i sam učestvovao bilo incidenata, dok su dvije kasnije organizovane u Podgorici protekle mirno i bez incidenata.

Podsjećajući da je prošle godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava radilo na pripremi brojnih zakona iz oblasti ljudskih prava koji se tiču rodne ravnopravnosti, manjinskih prava i sloboda, zabrane diskriminacije osoba sa invaliditetom, ekspertkinja Roanja je upitala kako predsjednik Odbora procjenjuje kapacitete zaposlenih u Ministarstvu da u tim zakonima održe principe ljudskih prava.

Predsjednik Odbora je upoznao ekspertkinju sa konkretnim primjerom koji se odnosi na donošenje Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom. Saopštio je da su nevladine organizacije koje se bave zaštitom prava osoba sa invaliditetom, čiji predstavnici su učestvovali u radu Radne grupe za izradu Nacrta zakona, na sjednici Odbora izrazile nezadovoljstvo Predlogom zakona, navodeći da se u značajnoj mjeri razlikuje u odnosu na tekst Nacrta zakona. Stoga je Odbor Zaključkom zahtijevao od Ministarstva za ljudska i manjinska prava da u roku od sedam dana, u konsultaciji sa nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom prava lica sa invaliditetom, usaglasi sporna pitanja, kako bi se donio zakon kojim bi bili zadovoljni krajnji korisnici. Predsjednik je naglasio da je Ministarstvo postupilo po Zaključku Odbora i Predlog zakona je poboljšan nakon čega je usvojen u Skupštini.

Naveo je da je upoznat da u Ministarstvu ne postoje posebni sektori za svaku oblast ljudskih prava, pa se zaposleni bave različitim oblastima, ali je mišljenja da su kapaciteti Ministarstva adekvatno popunjeni. Podsjetio je da je u prethodnom periodu postojao nedostatak kadra u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, ali da sada ima oko 30 zaposlenih, što je, ako se uzme u obzir da Crna Gora ima oko 620.000 stanovnika, prilično veliki broj.

Predsjednik Duković je istakao da Crna Gora intenzivno radi u svim oblastima kako bi postala dio razvijene Evrope. Upoznao je ekspertkinju da je Odbor za ljudska prava i slobode organizovao niz posjeta brojnim institucijama radi uvida u stanje u tim ustanovama i stepen poštovanja ljudskih prava korisnika tih ustanova. Između ostalog, članovi Odbora su posjetili: zatvore, pritvorske jedinice, Zavod „Komanski most“, dnevne centre za smještaj djece sa teškoćama u razvoju, Specijalnu bolnicu za psihijatriju u Dobroti, Kamp Konik i Dječiji dom „Mladost“ u Bijeloj gdje je, u saradnji sa UNICEF-om, održana Javna tribina o

hraniteljstvu. Na ovaj način članovi Odbora su bili u mogućnosti da se upoznaju sa stanjem na terenu i da se uvjere u kom stepenu se poštuju ljudska prava različitih grupa. Nakon posjeta Odbor je donosio preporuke i zaključke, upućivao ih nadležnim institucijama, a nakon određenog vremenskog perioda od njih zahtijevao dostavljanje informacija o realizaciji. Predsjednik je zaključio da se kontinuiranim aktivnostima doprinijelo poboljšanju stanja u svim navedenim ustanovama.

Podsjećajući da je na sastanku održanom prethodnog dana bilo više riječi o Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava ekspertkinja Ivana Roanja je upitala da li je definisan rok u kom bi Fond trebalo da dostavi izvještaj Skupštini.

Predsjednik Odbora je saopštio da je utvrđeno da Fond godišnje dostavlja izvještaj Skupštini, ali da ne postoji precizan rok kao što je primjera radi, Zakonom definisano da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore izvještaj dostavlja najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu. S obzirom da Fond dva puta godišnje vrši raspodjelu sredstava, bilo je kašnjenja u dostavljanju izvještaja, ali je Odbor imao senzibiliteta za Fond, jer se u izvještaju mora prikazati svaki projekat za koji su opredijeljena sredstva, iznos sredstava, ali i projekti koji nijesu podržani i razlozi zbog kojih su odbijeni. Na konkurs se javlja 200-300 aplikacija, pa je potrebno i više vremena za analizu projekata. Podsjetio je i da se sastav Upravnog odbora Fonda mijenjao, jer su u početku poslanici bili članovi Upravnog odbora, a kasnije je Zakonom o sprječavanju sukoba interesa propisano da poslanici ne mogu biti članovi upravnih odbora. Saopštio je da je u periodu kad su poslanici bili članovi Upravnog odbora Fonda bilo najmanje kritika na račun njegovog rada. Podsjetio je i da je Odbor za ljudska prava i slobode upućivao kritike na račun Fonda kada je određeno djelovanje zasluživalo kritiku. Mišljenja je da su mnoge nevladine organizacije, u nedostatku drugih izvora finansijskih sredstava, vidjele Fond kao instituciju od koje mogu dobiti sredstva, pa je u javnosti najviše bilo nesuglasica između tih nevladinih organizacija i manjinskih savjeta koji su smatrali da samo njima pripadaju sredstva za promociju prava manjinskih naroda. Sve to je u javnosti stvaralo ružnu sliku, a gotovo uvijek na štetu Fonda. Predsjednik je mišljenja da je jedini problem u Fondu kontrola trošenja dodijeljenih sredstava, a taj problem prisutan je i na drugim mjestima gdje se raspodjeljuje novac. Informisao je ekspertkinju da je predlagao da se po ugledu na Hrvatsku osnuje Komisija koja će vršiti kontrolu trošenja sredstava dodijeljenih putem konkursa za projekte i da subjekti koji nenamjenski utroše sredstva krivično odgovaraju i vrate sva sredstva, ali s tim predlogom nijesu bile saglasne manjinske partije.

Predsjednik je izrazio očekivanje da će se pitanja koja se odnose na funkcionisanje Fonda detaljnije definisati novim zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

Na pitanje da li bi predsjednik Odbora bio spreman da amandmanski djeluje kako bi se definisao rok u kojem će Fond biti obavezan da dostavi izvještaj Skupštini, predsjednik Odbora je saopštio da postoji mogućnost i da Odbor podnese amandman.

Ekspertkinja Evropske komisije za oblast temeljnih prava Ivana Roanja je zahvalila predsjedniku Odbora na korisnim informacijama koje će joj poslužiti za izradu izvještaja, a predsjednik Odbora je saopštio da Odbor za ljudska prava i slobode s pažnjom razmatra sve izvještaje međunarodnih organizacija, pa i Plan aktivnosti utvrđuje na osnovu preporuka za poboljšanje stanja sadržanih u izvještajima Evropske komisije o Crnoj Gori.

*****

ZAVRŠNI SASTANAK

Završni sastanak povodom posjete ekspertske misije Evropske komisije za oblast temeljnih prava održan je 21. aprila 2016. godine u Podgorici.

Sastanku su, pored ekspertkinje Evropske komisije za oblast temeljnih prava i predstavnika Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, prisustvovali i predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Odbora za ljudska prava i slobode, Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centra za razvoj i očuvanje kulture manjina i manjinskih savjeta.

Tatjana Anđelić, predstavnica Ministarstva za ljudska i manjinska prava i kontakt osoba za ekspertsku misiju je saopštila da je ekspertkinja Ivana Roanja boravila u Crnoj Gori od

18. do 21. aprila 2016. godine u okviru ekspertske misije Evropske komisije za oblast temeljnih prava. Podsjetila je da je gđa Roanja bila u ekspertskoj misiji i prošle godine tako da je ove godine bila u prilici da se dodatno upozna sa radom crnogorskih institucija. Saopštila je da će ekspertkinja Roanja na ovom sastanku dati preliminarne nalaze, a u narednom periodu sačinice zvaničan izvještaj koji će dostaviti crnogorskim vlastima.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja je zahvalila Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstvu pravde i Upravi policije koji su pružili značajnu pomoć u koordinaciji aktivnosti povodom ove ekspertske misije, kao i predstavnicima Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori koji su prisustvovali sastancima.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović je podsjetio da je ekspertkinja Evropske komisije Ivana Roanja boravila u Crnoj Gori radi procjene kapaciteta i institucionalnih mehanizama za zaštitu ljudskih prava. Ministar je saopštio da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, kao institucija koja kreira i sprovodi politiku zaštite i unapređenja ljudskih prava ima veoma važnu ulogu. Takođe, važna je njegova uloga u ostvarenju ukupne politike Vlade Crne Gore koja je veoma posvećena ispunjavanju svih međunarodnih standarda u procesima evropskih i evroatlanskih integracija.

Ministar Numanović je podsjetio da je ekspertkinja Ivana Roanja nakon posjete prošle godine uputila preporuke koje su poslužile za unapređenje rada Ministarstva za ljudska i manjinska prava i svih ostalih institucija. Zahvalio je na smjernicama koje su doprinijele unapređenju politike koju sprovodi Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Saopštio je da su ove godine ekspertkinji pružili detaljne informacije o rezultatima ostvarenim u proteklih godinu dana. Ministar je naglasio da je u fokusu Ministarstva za ljudska i manjinska prava funkcionalan i profesionalan rad, a u cilju daljeg unapređenja efikasnosti, produktivnosti i kvaliteta rada Ministarstva, cijeneći veličinu naše države i njene ekonomske moći, radili su u pravcu stvaranja efikasnog, stručnog i sposobnog kadra. Aktivnosti Ministarstva su usmjerene ka unapređenju ljudskih i manjinskih prava kroz politike jednakih mogućnosti, socijalnu inkluziju ranjivih grupa i edukaciju svih aktera koji sprovode politiku antidiskriminacije i zaštite ljudskih prava. Smatra da je to dobar put Crne Gore ka evropskim i evroatlanskim integracijama.

Podsjetio je da je prošle godine usvojen Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom kojim su po prvi put prava i položaj lica sa invaliditetom tretirani s aspekta zaštite ljudskih prava i afirmativne akcije. Takođe, usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti kojim je unaprijeđen princip jednakih mogućnosti. Pored navedenog, tekao je proces daljeg usklađivanja zakonodavnog okvira u oblasti zaštite i unapređenja ljudskih i manjinskih prava sa međunarodnim standardima iz ove oblasti.

Ministar je saopštio da se intenzivno radi na izmjenama krovnog Zakona o zabrani diskriminacije, na izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama gdje su uvažene preporuke Evropske i Venecijanske komisije, dostavljene krajem 2015. godine, te na pripremi zakona o slobodi vjeroispovijesti. Ministarstvo će u skladu s Ustavom i najvišim međunarodnim standardima štititi i promovisati slobodu vjeroispovijesti i radiće na očuvanju i unapređenju vjerske tolerancije koja je osnova crnogorskog savremenog društva.

Ministar Numanović je istakao da manjinski narodi u Crnoj Gori čine integralni dio našeg društva i država pokazuje maksimalnu opredijeljenost da njihovim pripadnicima omogući uživanje prava koja im pripadaju. Najavio je da će nastaviti dalju implementaciju rodne dimenzije u sve politike koje vodi Vlada Crne Gore pošto je pitanje rodne ravnopravnosti odraz stepena zrelosti demokratskog društva. Saopštio je da prate međunarodne standarde iz oblasti ljudskih prava i sloboda radi daljeg usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa relevantnim međunarodnim dokumentima.

Kontinuirano sprovode edukacije o primjeni antidiskriminacionog zakonodavstva i pružanju zaštite žrtvama diskriminacije, a ove edukacije su pohađali brojni akteri koji učestvuju u implementaciji politika koje sprovodi Ministarstvo kako na lokalnom, tako i na nacionalnom nivou. Takođe, realizuju medijske kampanje kojima se promovise antidiskriminaciono ponašanje i praksa.

Ministar Numanović je saopštio da predstavnici Ministarstva izvještavaju ili aktivno sarađuju i učestvuju u pojedinim projektima međunarodnih organizacija, kao što su relevantna tijela Savjeta Evrope, Ujedinjenih nacija i Evropske unije.

Naglasio je da je putem realizacije zajedničkih projekata i potpisivanje memoranduma o saradnji produbljena saradnja sa nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih i manjinskih prava. Podsjetio je da su potpisali i memorandume sa lokalnim samoupravama i institucijama zaduženim za sprovođenje pojedinih politika zaštite i promocije ljudskih prava. Intenzivirali su saradnju sa relevantnim institucijama, skupštinskim radnim tijelima, institucijom Ombudsmana, civilnim sektorom, institucijama za zaštitu i unapređenje prava manjinskih naroda, te međunarodnim organizacijama, ističući da su im posebno značajne sugestije i komentari koje dobijaju od Evropske komisije sa čijim predstavnicima imaju veoma razvijenu razmjenu informacija.

Ministar je naglasio da je kroz sprovođenje svojih politika Vlada Crne Gore veoma posvećena ispunjavanju međunarodnih modela i standarda kojima se približavamo Evropskoj uniji, a rezultati koji su ostvareni na tom putu potvrda su kvalitetne, multisektorske saradnje. Numanović je saopštio da Evropsku uniju doživljavaju kao veoma značajnog partnera i cijene napore kojima Evropska komisija doprinosi jačanju njihovih kapaciteta i kreiranju pravaca njihove politike. Ovaj proces će naročito biti intenziviran narednih godina kada se očekuje zatvaranje pregovaračkih poglavlja 19 i 23. U tom pravcu, putem saradnje nastaviće sa aktivnostima kako bi postigli zajednički cilj, a to je zaštita ljudskih prava i sloboda kao univerzalnih vrijednosti društva.

Ministar Numanović je zaključio da je Crna Gora svjesna činjenice da je zaštita ljudskih i manjinskih prava složen i dugoročan proces, kao i činjenice da smo dosta uradili, ali i obaveze da intenziviramo rad u periodu koji je pred nama, pri čemu je prepoznat značaj efikasnog, stručnog i funkcionalnog kadra za ostvarivanje predstojećih obaveza. Rezultati ostvareni u pregovaračkim poglavljima 19 i 23 gdje Crna Gora ima ispunjene sve mjere daju nam za pravo da kažemo da smo na dobrom putu. Ostvarivanje boljeg kvaliteta života svakog građanina i postizanje standarda evropskog življenja svih koji žive u Crnoj Gori je krajnji cilj. Zaključio je da multisektorski pristup i zajedničko djelovanje na državnom i lokalnom nivou, u saradnji sa civilnim društvom i uz pomoć međunarodnih institucija, predstavljaju ključ zajedničkog uspjeha.

Šef Sektora za saradnju u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori Andre Lis je zahvalio crnogorskim kolegama na odličnoj saradnji tokom organizacije i realizacije misije koja predstavlja samo jedan od oblika intenzivnog dijaloga koji Evropska unija vodi sa Crnom Gorom u okviru pregovora o pridruživanju. Lis je zaključio da će nalazi ekspertske misije biti od pomoći u prepoznavanju oblasti u kojima je ostvaren napredak, kao i onih područja koja će zahtijevati dodatne napore u predstojećem periodu. S obzirom da ekspertkinja Roanja već drugi put dolazi u Crnu Goru, saopštio je da postoji kontinuitet u praćenju stanja i ocjenjivanju. Oblast ljudskih prava je fundamentalna u ovoj fazi pristupanja, a ljudska prava su na prvom mjestu i ukoliko se ona ne implementiraju- nema ni pristupanja. Lis je saopštio da mu je drago što se u Crnoj Gori stvari odvijaju veoma brzo. Postoji Ministarstvo za ljudska i manjinska prava koje ima svoje nadležnosti, a i druge institucije koje se brzo razvijaju, kao što su institucija Ombudsmana, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i slične. Tu je i zajedničko znanje koje se međusobno dijeli i doprinosi razvoju ljudskih prava u Crnoj Gori. Rad crnogorskih institucija je od velikog značaja i podaci sa sastanaka bitni su za posao Evropske komisije koja sastavlja Izvještaj o Crnoj Gori.

Šef Sektora za saradnju u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori Andre Lis je pojasnio da ekspertska misija nije procjena ili prosuđivanje, već misija koja prikuplja činjenice koje će Evropskoj komisiji koristiti u sastavljanju Izvještaja. To je dodatni input koji im pomaže da identifikuju oblasti u kojima bi trebalo da pomognu Crnoj Gori i da opredijele sredstva Evropske unije. Fokus misije je procjena kapaciteta, odnosno potreba za izgradnjom kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Duga je lista aktivnosti koje trenutno sprovode, među kojima su aktivnosti u vezi sa pravima djeteta, rodnom ravnopravnošću, borbom protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, socijalnom inkluzijom ranjivih grupa. Lis je izrazio zadovoljstvo saradnjom između svih zainteresovanih grupa, ministarstava, državnih institucija i civilnog društva. Saopštio je da su u toku razgovori sa predstavnicima Savjeta Evrope kako bi dogovorili na koji način da pomognu Crnoj Gori u ovom procesu, a zaključci misije bi trebalo da pomognu u planiranju budućih aktivnosti. Zahvalio je na saradnji i otvorenosti u prikazanoj razmjeni stavova, naglašavajući da je to najbolji način da se stanje poboljša.

Ekspertkinja Evropske komisije za oblast temeljnih prava Ivana Roanja je zahvalila Delegaciji Evropske unije na pozivu da još jednom učestvuje u ovoj misiji, kao i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava što su olakšali njenu misiju koja je veoma kompleksa i puna izazova. Pojasnila je da je to proces zasnovan na otvorenoj razmjeni informacija, saradnji i razumijevanju i da se ne radi o reviziji i kontroli, već je cilj da se ojača kapacitet Ministarstva kako bi Crna Gora dostigla postavljene ciljeve. Podsjetila je da je nakon prošlogodišnje posjete identifikovala određene oblasti koje je trebalo ojačati i, s tim u vezi, formulisala preporuke. Ova misija joj je omogućila da isprati ostvareni napredak i da se upozna sa uslovima koji su uticali na implementaciju datih preporuka. Bila je u prilici da razgovara sa određenim brojem sagovornika sa kojima se nije srela prošle godine. Takođe, bila je u mogućnosti da stekne uvid u rad Ministarstva i svojim preporukama doprinese unapređenju njegovog rada. Ekspertkinja Roanja je saopštila da će na sastanku dati preliminarnu preporuku, a u narednom periodu ima još dosta dokumenata da pročita kako bi mogla da pravilno formuliše preporuke.

Ekspertkinja Roanja je još jednom uputila pohvale Ministarstvu za ljudska i manjinska prava na posvećenosti koju su pokazali u pripremi i realizaciji ove misije. Saopštila je da to shvata kao volju i opredijeljenost Ministarstva da radi na implementaciji i zaštiti ljudskih prava. Naglasila je da ljudska prava prožimaju sve oblasti života i trebalo bi ih shvatati ozbiljno, a ne samo u svjetlu pristupanja. Podsjetila je da se značajan broj prošlogodišnjih preporuka odnosio na ljudske resurse Ministarstva, jer se bavila analizom njegove kadrovske osposobljenosti, u smislu broja zaposlenih, kapaciteta, razvoja i obuka. Ekspertkinja je naglasila da se već prepoznaju unapređenja, ne samo u broju zaposlenih, već i u snažnoj opredijeljenosti za obuku u svim oblastima ljudskih prava. Ukazala je da Ministarstvo posebnu pažnju poklanja stručnim kapacitetima zaposlenih, a sve urađeno u prethodnih 12 mjeseci je pozitivno što je od suštinskog značaja za uspostavljanje korporativne svjesnosti o značaju ljudskih prava. Ipak, riječ je o kontinuiranom procesu koji se nikada ne završava. Ekspertkinja je zaključila da bez obzira na postignuti napredak, postoje određene oblasti kojima treba pokloniti dodatnu pažnju.

Saopštila je da bi kapaciteti za javnim informisanjem i odnosi Ministarstva za ljudska i manjinska prava sa javnošću trebalo da budu ojačani. Vidljivost Ministarstva mora da se poboljša i novi kanali za komunikaciju moraju biti uspostavljeni, a na njima se mora raditi redovno. Sve to bi trebalo realizovati ne samo da bi stanovništvo bolje razumjelo šta Ministarstvo radi, već zbog jačanja svijesti o ljudskim pravima.

Odnosi sa civilnim društvom razlikuju se od sektora do sektora, a u nekim oblastima problematično je što je ta komunikacija jednosmjerna. Ekspertkinja je ocijenila da se taj odnos može poboljšati kontinuiranom obukom i povećanjem tehničkih kapaciteta Ministarstva. Organizacijama civilnog društva koje vrše pritisak da se urade određene promjene treba dati adekvatnu i odgovarajuću podršku. Potreban je i veći kapacitet Ministarstva da prepozna kada treba dalje raditi na predlozima koji dolaze od civilnog društva.

Ekspertkinja je mišljenja da je potreban i veći kapacitet Ministarstva u vršenju monitoringa nad savjetima manjinskih naroda i u vezi sa opredjeljivanjem sredstava vjerskim zajednicama, jer situacija u toj oblasti i dalje ostaje problematična. Alati koji su nedavno usvojeni ne čini se da su dovoljni za obezbjeđivanje transparentnosti.

Generalno, ocijenila je da postoji pozitivan trend i da se Ministarstvo kreće u pravom pravcu. Razumiju koliko je značajno da se radi na jačanju autoriteta Ministarstva.

Ekspertkinja Roanja je saopštila da će se potruditi da u narednim sedmicama pripremi Izvještaj koji će moći da se koristi kao instrument u cilju daljeg unapređenja stanja. Zaključila je da svoju ulogu shvata ozbiljno, jer je velika odgovornost da se napravi takav izvještaj i izrazila je nadu da će on biti u skladu sa očekivanjima.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković